

**Govor rektora Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Damira Borasa u Hrvatskom narodnom
kazalištu na svečanosti promocije doktora znanosti i umjetnosti
Sveučilišta u Zagrebu, u nedjelju, 12. srpnja 2015. u 10 i u 14 sati**

Cijenjeni visoki uzvanici,
poštovani i dragi kolegice i kolege laureati,
poštovana gospodo prorektori, dekani i prodekani,
dragi gosti,

srdačno Vas sve pozdravljam na današnjoj svečanoj promociji novih doktora znanosti i umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu na kojoj danas, u dvije sesije, u 10 i u 14 sati, promoviramo sveukupno 404 doktora znanosti i umjetnosti.

Zahvaljujem Vam svima što ste svojom nazočnošću uveličali ovu promociju. Naročito zahvaljujem obiteljima i prijateljima laureata koji su, vjerujem, jednako zaslužni za njihov uspjeh.

Hvala i svima visokim uzvanicima koji svojom nazočnošću potvrđuju značaj doktorata znanosti i umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu.

Osobno sam i sam uzbuđen jer je ova promocija doktora znanosti i umjetnosti prva koju zajedno sa svojim prorektorima vodim u svojem rektorskom mandatu.

Stjecanje akademskoga stupnja doktora znanosti predstavlja ključnu točku i prekretnicu na životnome putu svakoga člana akademske zajednice, jer, prema stoljetnoj tradiciji, tim činom dotadašnji pripravnik i suradnik u istraživačkome radu svojih učitelja postaje samostalni istraživač i stječe pravo da samostalno oblikuje vlastita istraživanja i sam bira svoje učenike i suradnike. Naravno, to pravo i ta sloboda samim činom promocije postaju tek potencijal, za čije puno ostvarenje treba ostvariti još neke dodatne korake – primjerice, objaviti nekoliko samostalnih znanstvenih radova, biti izabran u zvanje znanstvenoga suradnika i/ili docenta, uspješno napisati vlastiti projekt i dobiti sredstva za njegovu realizaciju na kompetitivnim natjecanjima.

No, stjecanje akademskoga stupnja doktora znanosti jest prvi, bitni i temeljni korak na tome putu cjeloživotnoga ostvarivanja vlastitih kreativnih sposobnosti i vlastite akademske i građanske slobode. Naime, od osnutka prvih europskih sveučilišta, proces stvaranja samostalnoga znanstvenika i istraživača slijedio je jednostavni i zdravorazumski model funkcioniranja drugih majstorskih škola praktičkih i teorijskih umijeća – model koji se u običnom životu kratko i slikovito opisuje trojstvom „šegrt – kalfa – majstor“, a u akademskom životu trojstvom „diploma – magisterij – doktorat“. Tko stekne diplomu nekoga sveučilišnoga fakulteta, postaje, slikovito govoreći, akademski šegrt. To znači da je kroz nekoliko godina odgoja i obrazovanja u akademskoj zajednici stekao temeljna znanja i sposobnosti da o tim znanjima može više-manje ravnopravno raspravljati sa svojim učiteljima te ih na prosvjetiteljski način prenositi ostalim članovima šire društvene zajednice, na primjer, kao učitelj učenicima osnovnih i srednjih škola.

Tko je ranije stekao akademski stupanj magistra znanosti (što je u nas već neko vrijeme, nažalost, ukinuto kao zakonska mogućnost), postajao je, slikovito govoreći, akademski kalfa. To znači da je kroz dvije do tri godine sustavnoga rada pod nadzorom mentora, radeći kao suradnik na projektima toga mentora, ovladao dodatnim praktičkim i teorijskim znanjima specifičnoga istraživačkoga rada te postao sposoban stvoriti valjan znanstveni rezultat; no, pritom nije bio dužan stvoriti novo znanje i nove spoznaje, nego samo jasno dokazati da je ovladao svim znanjima i umijećima potrebnima za stvaranje novoga znanja i novih spoznaja.

Napokon, tko je tijekom dodatnih tri do pet godina sustavnoga i ciljanoga rada na projektima svojega mentora i uz njegov nadzor i pomoć uspio samostalno stvoriti novo znanje i nove spoznaje, postaje, slikovito govoreći, majstor – odnosno, doktor znanosti, koji javnom obranom svojega doktorskoga rada pred ostalim i već dokazano uspješnim doktorima znanosti, stječe pravo da postane samostalni majstor i ravnopravni član svojega majstorskoga ceha i otvori vlastitu „majstorsku radionicu“. Taj tradicionalni model pripravnništva jest i danas temeljna okosnica doktorskoga obrazovanja – naime, ključni dio doktorskoga obrazovanja nije tek puko pohađanje teorijske nastave, nego kontinuirani i mukotrpan praktični rad u kojemu kandidat, kao dio

organizirane istraživačke skupine, mora stvoriti svojih ruku djelo i svojih ideja i snova ostvarenje, koje će drugi priznati kao izvorni doprinos ukupnome znanju čovječanstva.

Na taj način, sustav doktorskoga obrazovanja smišljeno teži stvaranju samostalnih i kreativnih osoba koje uz to resi i sposobnost kritičkoga razmišljanja, samostalnoga zaključivanja, objektivnoga i uravnoteženoga razmatranja svih teorijskih problema, umijeće obzirnoga, nepristranoga i dostojanstvenoga raspravljanja o suprotnim i suprotstavljenim mišljenjima, a da pritom oni koji izlažu suprotna mišljenja ne postaju neprijatelji već ostaju zanimljivi sugovornici, te sposobnost da se nova znanja i umijeća uspješno primijene na opću dobrobit svoje zajednice i čovječanstva u cjelini.

Time sustav doktorskoga obrazovanja stvara ne samo razborite, kreativne, profesionalne i moralne članove akademske zajednice, nego i zrele, uravnotežene i dostojanstvene građane svijeta koji su temelj demokratskog ustrojstva i općega društvenoga i ekonomskoga napretka svake ljudske zajednice. Drugim riječima, sustav doktorskoga obrazovanja jest *par excellence* sustav kojim sveučilište dokazuje i javno potvrđuje svoju stožernu ulogu ne samo u odgoju i obrazovanju nego i u ukupnome boljitku svoje zajednice i zaštiti javnoga dobra i javnog interesa.

Oni, koje doktorima znanosti proglasimo danas, bit će glasnogovornici razuma, tolerancije, nalaženja veselja u radu, ljubavi prema bližnjemu, novih otkrića i spoznaja sutra, te lučonoše i jamci našega opstanka i našega napretka u budućnosti.

Cijenjeni i dragi kolegice i kolege doktori znanosti i umjetnosti (sada to mogu s punim pravom reći), još jednom Vam čestitam na Vašemu velikomu uspjehu koji je ujedno i uspjeh našega Sveučilišta u Zagrebu. Isto tako ponovo zahvaljujem i svima koji su Vam u tome pomogli, posebno Vašim mentorima i suradnicima, a jednako tako i Vašima najbližima na potpori koju su Vam pružali.

Živjeli!

Ut vivat et crescat et floreat Universitas studiorum Zagrabiensis!